

STANISŁAW LITEWIAK

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Były więzień, strzelec Stanisław Litewiak, 23 lata, narodowość polska, robotnik stolarski, kawaler.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

Aresztowany zostałem 23 sierpnia 1940 r. za niestawienie się do pracy w święto [nieczytelne], za kilka dni przyjechał prokurator i spisał protokół. Za kilka dni zostałem powołany do prokuratora do aresztu, gdzie byłem aresztowany. W kilka dni potem osądzono mnie na zeznaniach dyrektora fabryki na rok *zakluczenia* w *tiurmie* białostockiej.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Wieżenie białostockie, w którym [w jednej] celi za Polski bywało 25 [osób], a później [przebywało w niej] 130 [ludzi] w strasznych warunkach higienicznych. Gdy po miesiącu wyprowadzili [nas] na spacer, to nikt nie mógł chodzić.

Po czterech miesiącach zostałem wywieziony do [republiki] Karelo-Fińskiej, *obłast* murmańska. [Nieczytelne].

4. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Nas Polaków znajdowało się tam ok. 50. Stosunki wzajemne dobre.

5. Życie w obozie, więzieniu:

Pracować tam trzeba było ponad 12 godzin na mrozie do 54 stopni. Norma na człowieka: trzy festmetry drzewa, [które trzeba było] ciągnąć pół kilometra po górkach i skałach, ciągle *prowozem* w siedmiu, co możebne było wyrobić normę [?], na jednego w siedmiu chleba [było] 900 g [?]. Więc chleba dostawaliśmy 300 g i rzadką postną zupę dwa razy dziennie, gdzie prawie każdy przechodził cyngę. Wynagrodzenie za miesiąc wynosiło, jeśli wyrobiło [się] sto procent, do 15 rubli. Stosunki koleżeńskie dobre. Życie kulturalne wykluczone.

6. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Badania odbywały się pod grozą śmierci, zwykle w nocy. Propaganda komunistyczna [głosiła], że nas oswobodzili, że Polska przepadła na zawsze, że polscy oficerowie Polskę przepili, że się ładnie ubierali.

Karą było siedzenie rozebrany do porwanej bielizny po kilkanaście dni w nieszczelnym budynku, do którego nawet śnieg wiał.

7. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska możliwa, szpitala nie było, tylko dla chorych. Śmiertelnych wypadków u nas nie było.

8. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony zostałem 23 sierpnia [1941 r.], w porcie Kandałakszy i wyjechałem do Uzbekistanu, do Samarkandy. Pracowałem w kołchozie na 500 g mąki dzugarowej, poza tym nic więcej. Z kołchozu zostałem skierowany przez naszych przedstawicieli wojskowych do armii polskiej. [Nieczytelne].